

Vlaams
Parlement

vergadering **C46**
zittingsjaar 2014-2015

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 5 november 2014

INHOUD

INTERPELLATIE van de heer Stefaan Sintobin tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de verwachte stijging van de energiefactuur door het groenestroombeleid van de voorbije zittingsperiodes en de maatregelen die de Vlaamse Regering in dit verband neemt – 11 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van de heer Stefaan Sintobin tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de moeilijkheden rond de toepassing van de door de VREG gehanteerde nieuwe tariefmethodologie voor de distributienetbeheerders	3
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over windenergie – 402 (2014-2015)	17

**INTERPELLATIE van de heer Stefaan Sintobin tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de verwachte stijging van de energiefactuur door het groenestroombeleid van de voorbije zittingsperiodes en de maatregelen die de Vlaamse Regering in dit verband neemt
– 11 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van de heer Stefaan Sintobin tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de moeilijkheden rond de toepassing van de door de VREG gehanteerde nieuwe tariefmethodologie voor de distributienetbeheerders
– 210 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het was dagenlang voorpaginanieuws dat onze elektriciteit vanaf volgend jaar maar liefst een derde duurder zou worden. Collega's, over de oorzaak van de stijging zijn we het, denk ik, allemaal eens: de groenestroomsubsidies die werden uitgekeerd door de distributienetbeheerders. Die beheerders konden de afgelopen jaren, na een maatregel van Johan Vande Lanotte, de certificaatkosten niet doorrekenen aan de consument omdat de vorige Federale Regering de nettarieven had bevroren. Volgens de cijfers van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) zou het gaan over 530 miljoen euro subsidies die Eandis en Infrax niet konden doorrekenen. Daarbij komt nog 853 miljoen euro overschot van groenestroomcertificaten en 320 miljoen euro aan minderinkomsten door het dalend verbruik en de leningen.

Partijen van de zogenaamd centrumrechtse Vlaamse Regering wijzen nu met een beschuldigende vinger naar voormalig energieminister Freya Van den Bossche. Ik voel hier absoluut geen natuurlijke behoefte om sp.a te verdedigen, maar het is onjuist dat enkel sp.a verantwoordelijk kan worden gesteld voor de huidige schuldenput. Het was onder de regering van Patrick Dewael dat het systeem van de groenestroomcertificaten in 2002 werd ingevoerd. Die regering bestond uit VLD, SP, Agalev en Volksunie. En voordat Freya Van den Bossche minister van Energie werd, zaten er twee christendemocratische ministers – Peeters en Crevits – op die post. Zij hebben dat subsidiesysteem voortgezet. Sinds 2002 werd de Vlaamse Regering opeenvolgend geleid door liberale en christendemocratische minister-presidenten. En sinds 2004 maakt de N-VA bijna onafgebroken deel uit van de Vlaamse Regering. Dus, collega's, stellen dat de 'centrumrechtse' regeringspartijen niet evenzeer schuld hebben aan de tariefstijgingen voor de energiegebruikers, is klinkklare onzin.

Minister, het Vlaams Belang waarschuwt al veel jaren voor de gevolgen van het uit de hand gelopen systeem van de groenestroomcertificaten voor de stroomfactuur van de gewone Vlaming. Op 5 mei 2010 stelde toenmalig Vlaams parlements lid Jan Penris in het Vlaams Parlement naar aanleiding van het feit dat vooral grote bedrijven profiteerden van de groenestroomcertificaten: "Het zijn die bedrijven die met dergelijke projecten niet alleen hun imago oppoetsen, maar ook nog eens extra winsten genereren. Het is de man in de straat, die het al moeilijk heeft, die op het einde van de rit de rekening van dit mooie verhaal moet betalen." Tijdens diezelfde zitting van het Vlaams Parlement bleek uitgerekend de N-VA het systeem

van de groenestroomcertificaten vurig te verdedigen. Huidig Vlaams minister Liesbeth Homans zei toen over het subsidiesysteem: "Het blijft natuurlijk wel een feit dat wij tegen 2020 bepaalde doelstellingen inzake hernieuwbare energie moeten halen. Initiatieven die ons helpen bij het behalen van deze doelstellingen kunnen wij alleen maar aanmoedigen." Haar partijgenoot Wilfried Vandaele verzette zich in dezelfde zitting zelfs vurig tegen de versnelde afbouw van de groenestroomsubsidies.

Collega's, naast het Vlaams Belang waarschuwde ook de SERV deze maar ook de vorige Vlaamse Regering voor de problematiek van de uitgestelde doorrekening van de certificatenkosten. Op 18 december 2013 stelde opnieuw onze vroegere collega Jan Penris nog maar eens een actuele vraag over de toenmalige berekeningen van de SERV over de effecten, met andere woorden de kost van de ondersteuning van de productie van groene stroom. Belangrijk hierbij om aan te stippen is dat de toenmalige minister van Energie, die antwoordde in naam van de voltallige Vlaamse Regering, stelde dat de regering een vergoeding vanuit de regering plande om zo een deel van de kost van de groene stroom op de begroting te nemen. En ook Groen was er voorstander van om een deel van de investeringen in groene stroom uit de energiefactuur te halen en te kijken naar de algemene middelen en mogelijke alternatieve financieringspistes. Hier is het ook belangrijk om te zeggen dat ook met de netvergoedingen van de eigenaars van zonnepanelen de problemen niet zullen zijn opgelost. Dat zou natuurlijk ook een contractbreuk inhouden ten opzichte van die mensen.

Collega's, de hervorming van het steunmechanisme in 2012 kwam niet alleen te laat, maar had ook onvoldoende impact op de ontwikkeling van de totale kost. Dit alles heeft geleid tot een historische schuld van 1,7 miljard euro. In de pers wordt terecht gesteld dat men met dit bedrag 240 scholen zou kunnen bouwen. Het is het dubbele budget van De Lijn en zelfs het totale budget voor het hoger onderwijs.

Als Vlaams Belang kunnen wij ons naadloos aansluiten bij wat commentator Stefaan Michiels in De Tijd van dinsdag 28 oktober jongstleden schreef.

Collega's, voor het Vlaams Belang is het fundamenteel onrechtvaardig en ronduit onaanvaardbaar dat de gewone Vlaming zou moeten opdraaien voor de schuldenput van 1,7 miljard euro. Onze fundamentele vraag, minister, blijft dan ook deze: hoe gaat u ervoor zorgen dat de factuur van 1,7 miljard niet euro wordt verhaald op de burgers? Sta mij toe om straks de andere vraag te stellen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Ik heb goed geluisterd naar de vraagsteller. Ook wij stellen ons de vraag hoe de verdeling van de kosten zal gebeuren. Zijn de modaliteiten al gekend? Vandaag al betalen de gezinnen hoge distributietarieven. Grote bedrijven krijgen belangrijke kortingen, of genieten van voordelige tarieven. Hoe zal de verdeling gebeuren? Een tweede, daarbij aansluitende vraag gaat over de toekomst. Er is gesproken over de historische kost van de groenestroomcertificaten. We weten echter dat de kostprijs nog een tijd zal blijven stijgen. Ik zag in dat verband de tabel in uw beleidsplan, en ik neem aan dat de cijfers juist zijn. De vraag is dan hoe die verdeling zal gebeuren. Ik voeg daar ook nog aan toe dat heel wat partijen – ook uw partij – ervoor hebben gepleit om een gedeelte van de kosten in de algemene middelen op te nemen. Blijft u achter dat standpunt staan?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik had verwacht dat een aantal collega's het woord zouden vragen over het onderwerp dat ik in mijn interpellatie

aansnijd. Misschien gebeurt dat nog, en dat zou ten goede komen van het debat. Maar ik merk – en het verbaast mij niet – dat bepaalde collega's niets zeggen. Ik zou daarom graag nu mijn vraag om uitleg willen stellen. Het is spijtig dat er weinig reactie komt, want dit onderwerp houdt de mensen al dagenlang bezig. Verschillende partijen namen hierover een standpunt in. U, minister, gaf de voorzet, toen u stelde dat het de schuld van de socialisten is. Ondertussen proberen op het federale niveau de socialisten de minister te pakken over justitie en dergelijke. Kortom, dit thema beroert de harten, en daarom verbaast het me dat men hier zwijgt. Dat is natuurlijk het volste recht van de collega's.

Ik behandel nu mijn tweede vraag. Ik denk dat iedereen weet dat ten gevolge van de zesde staatshervorming de bevoegdheden inzake de distributietarieven – die een belangrijk onderdeel zijn van de energiefactuur – verhuizen van het federale naar het gewestelijke niveau. Na overleg met de marktactoren heeft de VREG eind september 2014 definitief de methode vastgesteld op grond waarvan de distributienetbeheerders voor elektriciteit en aardgas hun tariefvoorstellen voor 2015 en 2016 zullen indienen. Het betreft de tarieven voor de aansluiting op en het gebruik van het distributienet door de hierop aangesloten afnemers en producenten. De VREG maakte onlangs bekend dat men distributienetbeheerder Eandis in gebreke wil stellen. Om de tarieven te kunnen opmaken had de VREG van de distributienetbeheerders informatie nodig over hun budgetten. Infrac en ORES bezorgden de vereiste informatie, maar niet Eandis, en dat verklaart de geplande ingebrekestelling.

Blijkbaar houdt Eandis vast aan het federale regelgevend kader inzake distributietarieven, terwijl de VREG steunt op het Vlaamse decretale kader. Minister, de VREG vraagt zeer snel duidelijkheid, gezien het krappe tijds kader. Want in januari worden hoe dan ook nieuwe tarieven bepaald. Als Eandis niet over de brug komt, zal Eandis op dat moment voorlopige tarieven opleggen. De top van de VREG stelt dat de huidige onzekerheid niet goed is voor de consument. Dat verklaart mijn vraag: wat is uw reactie op deze ontwikkelingen? Welke beleidsstappen hebt u ter zake reeds gezet?

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, voor de duidelijkheid: ik heb zo-even gezegd dat men ook na het antwoord van de minister nog het woord kan vragen. Op dat moment moet er ruimte zijn voor een debat.

Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, tijdens deze legislatuur zal de elektriciteitsfactuur van de Vlaamse gezinnen en bedrijven twee wijzigingen ondergaan. Ten eerste zal er zich een effect voordoen ten gevolge van de nieuwe methodologie voor de bepaling van de distributietarieven. Die worden vastgesteld door de onafhankelijke energieregulator VREG, ten gevolge van de bevoegdheidsoverdracht in het kader van de zesde staatshervorming. Voorts zal er een correcte doorrekening van de kostprijs van het certificaten-systeem voor hernieuwbare energie moeten gebeuren.

Ik ga even in op uw vraag over de tariefmethodologie. De VREG heeft mij gemeld dat zeer snel na het versturen van de ingebrekestelling aan Eandis, Eandis de ontbrekende informatie heeft overgemaakt. Dat probleem is van de baan. De VREG deelde mij ook mee dat die informatie het mogelijk maakt om de nieuwe tarieven voor alle Vlaamse netbeheerders vast te stellen volgens de door hem opgestelde methodologie. De tarieven zullen voor een periode van twee jaar worden vastgelegd. De opbouw van nieuwe tekorten bij de netbeheerders zal stoppen. Dat is het probleem uit het verleden. Ik kom er nog op terug.

Ondertussen ben ik volop bezig met het opstellen van een ruimer decretaal kader voor distributietarieven, waarin ik een oplossing wil bieden voor de problemen

uit het verleden, met name de grote certificatenvoorraden van de netbeheerders en de kosten uit het verleden die nog niet werden doorgerekend in de tarieven. Naast de nieuwe tariefmethodologie zal er een correcte doorrekening moeten gebeuren van de kostprijs van het certificatenstelsel voor hernieuwbare energie.

Laat me beginnen met dat laatste, met name de problematiek van de groenestroom- en de wkk-certificaten (warmte-krachtkoppeling). Ik ga eerst in op de impact van de groenestroom- en de wkk-certificaten op de elektriciteitsfactuur. Om de productie van hernieuwbare energie in Vlaanderen te stimuleren, trad in 2002 een ondersteuningsmechanisme via groenestroomcertificaten in werking. In 2005 werd dit ondersteuningsmechanisme uitgebreid met warmte-krachtcertificaten.

Omwille van het belang van het dossier, is het nuttig de essentie van het groenestroomcertificatenstelsel nog eens te duiden. Producenten van groene stroom ontvangen van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) certificaten voor een bepaalde hoeveelheid geproduceerde stroom uit groene energiebronnen. Biomassa, zon en wind zijn de belangrijkste. Met die certificaten kunnen de producenten drie zaken doen: één, ze bijhouden, twee, ze verkopen aan de marktprijs op de certificatenmarkt aan leveranciers van elektriciteit of aan traders, drie, ze verkopen aan de distributienetbedrijven aan een gegarandeerde minimumprijs.

De distributienetbedrijven zijn verplicht de aan hen door de groenestroomproducenten aangeboden certificaten op te kopen aan een gegarandeerde minimumprijs. Dit noemt men de 'opkoopplicht' die rust op de distributienetbedrijven. De distributienetbedrijven mogen die certificaten vervolgens verkopen op de certificatenmarkt. Een belangrijk aspect van het stelsel is het feit dat de distributienetbedrijven het verschil tussen de opkoopkost van de certificaten aan gegarandeerde minimumprijzen en de verkoopopbrengst van de certificaten aan de marktprijs mogen doorrekenen in de distributienettarieven. Dit is dus een eerste kanaal waarlangs de kost van het certificatenstelsel in de elektriciteitsfactuur van gezinnen en bedrijven terechtkomt.

Leveranciers van energie moeten in functie van hun geleverde hoeveelheid stroom een bepaalde hoeveelheid certificaten voorleggen, op straffe van het betalen van een boete. Dit noemt men de 'quotumplicht'. Die certificaten halen de leveranciers ofwel uit eigen groenestroomproductie of uit die van verbonden ondernemingen, ofwel via aankoop van groenestroomcertificaten van andere groenestroomproducenten op de certificatenmarkt, ofwel via aankoop van traders op de certificatenmarkt, ofwel via aankoop van de distributienetbedrijven, die ingevolge hun opkoopplicht houder zijn van certificaten. De kosten die leveranciers dragen ingevolge hun quotumplicht, mogen de leveranciers doorrekenen in de leveranciersprijs op de elektriciteitsfactuur. Dat vormt zo het tweede kanaal waarlangs de kost van het certificatenstelsel in de elektriciteitsfactuur terechtkomt.

Nu, al jaren wordt het certificatenstelsel geconfronteerd met twee grote problemen. Het eerste probleem is het feit dat tot op heden de door de distributienetbedrijven gemaakte kosten ingevolge hun opkoopplicht niet in voldoende mate doorgerekend werden in de distributienettarieven. Het tweede probleem is het feit dat er zich op de certificatenmarkt grote certificatenoverschotten hebben opgebouwd. Die worden vroeg of laat ter betaling aangeboden. Daar moet dan een geldsom tegenover staan.

Wat betreft het niet voldoende doorrekenen van de kosten van de opkoopplicht die rust op de distributienetbedrijven in de distributienettarieven, is het zo dat,

zoals ik reeds stelde, de netbeheerders verplicht zijn om certificaten op te kopen aan minimumprijzen. In de praktijk gaat het vooral over certificaten voor zonnepanelen, die ze bijvoorbeeld moeten opkopen aan 450 euro voor een certificaat van een installatie uit 2009. Netbeheerders kunnen die opgekochte certificaten in theorie verkopen aan leveranciers, bijvoorbeeld aan 90 euro per certificaat. Het verschil tussen 450 en 90 euro, dus 360 euro in mijn voorbeeld, mogen ze onder controle van de regulator doorrekenen in de nettarieven.

Alleen waren de nettarieven sinds 2012 bevroren op een te laag niveau. En daardoor konden de kosten niet worden doorgerekend. Over de jaren heen is er op die manier een saldo opgebouwd aan niet doorgerekende certificatenkosten, voorlopig geraamd op 530 miljoen euro. De orde van grootte klopt. We zijn nog bezig met de validering van de echte cijfers. Er kan nog wat marge op zitten, maar het is rond de 530 miljoen euro.

Daarnaast zijn er door de bevroren tarieven ook op andere kostenposten saldi opgebouwd bij netbeheerders, die voorlopig geraamd worden op 327 miljoen euro. Die saldi zijn te wijten aan diverse oorzaken.

Ten eerste, de netbeheerders moeten lenen om de certificatenkosten te financieren die ze niet mogen doorrekenen. Daarop moeten ze rente betalen. Bovendien krijgen de netbeheerders door de overschotten aan certificaten hun opgekochte certificaten niet verkocht en betalen ze ook op de nog niet gerealiseerde verkoopopbrengst rente. Die rente loopt op tot ongeveer 50 miljoen euro per jaar.

Ten tweede zijn er saldi opgebouwd bij de toekenning van premies voor rationeel energiegebruik. Netbeheerders moeten die premies toekennen als openbare-dienstverplichting. Maar die premies hadden veel meer succes dan gedacht en de nettarieven waren bevroren op een te laag niveau om de netbeheerders volledig te kunnen vergoeden voor de energieprijzen die ze moesten geven.

Ten derde hebben netbeheerders in de afgelopen jaren minder stroom geleverd dan verwacht, waardoor er ook minder nettarieven konden worden aangerekend. Ook dat heeft gezorgd voor tekorten. Conclusie: het niet kunnen doorrekenen van de kosten van de opkoopplicht van de certificaten ten belope van 530 miljoen euro, evenals de andere kosten van 327 miljoen euro die de distributienetbeheerders mogen doorrekenen omwille van de openbare-dienstverplichting, maar niet konden doorrekenen, heeft geleid tot een schuld die voorlopig geraamd wordt op 857 miljoen euro.

Daarmee is het verhaal jammer genoeg nog niet ten einde, want er is nog een tweede probleem: de grote certificatenoverschotten op de certificatenmarkt.

Hoe zit dat in elkaar? Leveranciers moeten voor de stroom die ze leveren, certificaten voorleggen. Om die certificaten te bemachtigen, kunnen ze zelf groene stroom produceren of kunnen ze certificaten aankopen op de certificatenmarkt. De leveranciers rekenen hun certificatenkosten door aan de klanten, meestal via de 'bijdrage groene stroom en wkk' op de elektriciteitsfactuur.

Het probleem is dat er in het verleden veel meer certificaten werden uitgereikt aan de groenestroomproducenten dan de leveranciers moesten voorleggen. Er is na de inleverronde in maart 2014 een overschot aan certificaten op de markt dat nu al een waarde heeft van ongeveer 853 miljoen euro. Dat bedrag komt dus boven op de 857 miljoen euro. Dat overschot aan certificaten verdwijnt niet vanzelf. Integendeel, als er niets gebeurt, stijgt de waarde van het overschot tot 3,2 miljard euro in 2020.

Samengeteld gaat het om 530 miljoen euro geraamde saldi op certificatenkosten bij netbeheerders, 327 miljoen euro geraamde saldi op andere kosten bij

netbeheerders, en 853 miljoen euro geraamde certificatenoverschotten. Dat geeft een nog niet doorgerekende factuur van 1,7 miljard euro op het eind van 2014. Deze opgebouwde schuld zal de volgende jaren op een of andere manier moeten worden afgelost.

Het klopt dat door de vorige regering maatregelen werden genomen om de tegemoetkomingen voor de groenestroomcertificaten te doen dalen, maar uit het SERV-rapport, dat in de commissie werd voorgesteld, blijkt dat de ontsparing op een bepaald moment exponentieel gebeurt. Een systeem dat met goede bedoelingen werd geïnstalleerd in 2002, en in 2005 voor de wkk's, was in 2007, 2008, 2009 en zelfs nog in 2010 relatief onder controle. Nadien merken we een exponentiële stijging van de factuur.

Het punt is dus niet de vraag of het systeem op het moment van de installatie een goed systeem was. Het punt is dat in dit systeem op het moment van de stijging van de rendementen van de zonnepanelen, het subsidiëringssysteem onvoldoende snel werd afgebouwd. Om de schuld die vandaag is opgebouwd, te vermijden, had men in een theoretisch model eind 2009 of in 2010, moeten beginnen met afbouwen. De kostprijs van de zonnepanelen is per paneel immers drastisch gedaald en de rendementen zijn gestegen. Was er afgebouwd, dan zaten we vandaag niet met een schuld van 1,7 miljard euro.

Op de vraag of nieuwe technologieën gestimuleerd moeten worden op het moment dat ze nog duur zijn en nog moeten doorbreken op de markt, antwoord ik volmondig "ja". Het is onze taak als overheid om ze te stimuleren indien we willen investeren in hernieuwbare energie. Het is echter evenzeer onze taak als overheid om ons op tijd terug te trekken uit de markt. Dat werd jammer genoeg nagelaten. We kunnen dat betreuren, we kunnen daar uren bij stilstaan, maar dat verandert niets aan de zaak. We zitten nu met de schuld van 1,7 miljard euro.

Het slechte nieuws blijft komen. Ik ga nog even door. We hebben het op dit moment gehad over 1,7 miljard euro tot eind 2014. Maar natuurlijk zijn er de contracten die al werden aangegaan. Het zijn contracten die werden aangegaan voor twintig jaar. De les die we hieruit moeten trekken voor de toekomst, is sowieso dat we nieuwe technologieën moeten stimuleren, maar dat we op tijd moeten ingrijpen. We moeten op tijd nadenken over het juiste moment om ons als overheid terug te trekken van de markt. Deze factuur speelt nog een hele tijd door. Ik herhaal dat de zonnepanelen werden geplaatst met contracten voor twintig jaar. Voor de biomassacentrales werden contracten gegeven voor vijftien jaar. Als overheid zijn we dus gebonden aan die periodes.

In de toekomst, vanaf 2015, zullen er natuurlijk nog nieuwe belangrijke kostenstijgingen ontstaan die te wijten zijn aan het certificatenstelsel. De oorzaak daarvan ligt in de door de overheid aangegane engagementen tegenover gebruikers, klanten en producenten inzake het toekennen van certificaten.

Zo nam de vorige Vlaamse Regering in oktober 2013 twee belangrijke beslissingen in verband met de biomassacentrales Bee Power Gent en E.ON in Langerlo. Beide installaties zijn goed voor 4 miljoen euro extra certificaten per jaar indien ze in 2016 operationeel zijn. Stel dat bijvoorbeeld Bee Power pas in 2017 operationeel is, dan is het natuurlijk een jaar later. Het betekent een jaarlijkse kost van ongeveer 400 miljoen euro.

Anno 2014 worden in totaal 860 miljoen euro certificatenkosten al effectief doorgerekend in de elektriciteitsfactuur. Willen we nieuwe schulden bij de distributienetbedrijven vermijden, evenals de opbouw van nieuwe certificatenoverschotten, dan kan geraamd worden dat het bedrag van 860 miljoen euro in 2014 stijgt naar 1,2 miljard euro in 2015 en oploopt tot 1,6 miljard euro recurrent in 2020. Het gaat dus niet enkel om het verleden, om de 1,7 miljard

euro, maar ook om de contracten die doorlopen. Er is dus niet alleen het historische probleem van het wegwerken van de 1,7 miljard euro opgebouwde schuld; er is ook het toekomstige probleem van het opvangen van de stijgende certificatenkosten vanaf 2015. Ten opzichte van 2014 loopt alleen al de recurrente extra kost van het toekomstige probleem op tot meer dan 700 miljoen euro per jaar in 2020: 1,6 miljard euro in 2020 en de 860 miljoen euro die we vandaag al hebben. Het gaat dus om wat erbovenop komt ten opzichte van vandaag.

Waar zijn wij op dit moment mee bezig? Wij zijn uiteraard bezig met niet alleen het historische probleem aan te pakken, maar ook het toekomstige probleem. We willen vooral een beleid maken waarbij we leren uit de fouten van het verleden en blijven investeren in hernieuwbare energie. Ik ben daar een ongelofelijke pleitbezorger voor. Als we deze winter dreigen te worden geconfronteerd met een afschakelplan, dan is het omdat we zeven kerncentrales hebben waarvan er drie stilliggen en we moeten teren op de vier resterende. Als men daar dan nog eens meer 50 procent van zijn energie uit haalt, dan is men te afhankelijk van een bepaalde energiebron.

Een van de basisfilosofieën van een energiepolitiek van de toekomst moet zijn dat er veel meer diversificatie nodig is. Als zich dan een probleem voordoet met een bepaalde technologie, beschikt men over nog voldoende andere technologieën om dat op te vangen. Ik ben de eerste om te zeggen dat men daarin moet blijven investeren. Men moet er echter voor zorgen dat men zich op termijn ook tijdig terugtrekt uit de markt. Dat is ook de reden waarom ik in mijn beleidsnota heb geschreven dat we moeten nadenken over het systeem van de groenstroomcertificaten en veel meer moeten opteren voor een systeem van investeringssteun op het moment dat de installatie wordt geplaatst. Wanneer een zonnepaneleninstallatie op een bepaald moment 25.000 euro kost en de prijs daalt in drie jaar tijd naar 8000 euro, dan blijft men niet verder denken in die logica van 25.000 euro. De prijs van diezelfde installatie is dan door een evolutie in de markt en door nieuwe technologieën gezakt naar 8000 euro, wat dan het bedrag is waarvoor men steun geeft. Men gaat automatisch veel meer afstemmen op de reële prijzen van de markt.

U stelt de terechte vraag wat de impact zal zijn op de energiefactuur. Welnu, die zal groot zijn. Ik kan geen 1,7 miljard euro wegtoveren zonder dat iemand dat merkt. Wie onder u dat kan, krijgt van mij een standbeeld op een plaats die hij of zij zelf mag kiezen, met bladgoud enzovoort. Dan doe ik nog altijd een goede zaak.

We kunnen dit heel lang spreiden in de tijd, dat hebben we al gedaan. Maar dan blijft de impact op de distributienettarieven wel abnormaal groot. Als men op zes jaar tijd een stijging zou hebben van 30 procent, heeft men op twintig jaar tijd nog altijd een stijging van 17 procent. Het heeft dan ook helemaal geen zin om het op die manier te doen.

Wij onderzoeken heel veel verschillende opties om de best mogelijke optie voor de gebruiker te kunnen vinden. We doen dat met een open vizier om ervoor te zorgen dat de stijgingen zo beperkt mogelijk zijn, hoewel ze altijd groot zullen zijn.

Een tweede extra complicatie is dat er een groot verschil bestaat naargelang de distributienetbeheerder bij wie men is aangesloten. Voor bepaalde bedrijven kan men twee-, drie- tot viermaal meer betalen. In de pers was sprake van een gemiddelde prijsstijging van 30 procent. Ook in het SERV-rapport was sprake van ongeveer 30 procent. Daarbij is het mogelijk dat de prijsstijging op de ene plaats

15 procent bedraagt terwijl die op een andere plaats veel hoger ligt. Dat is een extra complicatie bij het zoeken naar een oplossing.

De ordegrottes van alle cijfers zijn juist, maar we zoeken ze nog in detail om te valideren. Als men overall nog een verschil heeft van 10 miljoen euro, dan is het mogelijk dat de 1,7 miljard euro nog 1,8 miljard wordt of 1,77 miljard euro of misschien precies 1,7 miljard euro.

Er liggen heel veel verschillende mogelijkheden op tafel waarbij we moeten nagaan hoe we dit het best kunnen doorrekenen en gedurende welke periode. Wat de algemene middelen betreft, moeten we nog trancheren. Het regeerakkoord is daar eigenlijk heel duidelijk in, maar ik zou niet zo onmiddellijk weten waar we dat geld kunnen vinden als ik zie welke besparingsoperaties we al hebben gedaan. We kunnen wel altijd een nobele poging doen. We zitten vanaf 2015 met een begroting van bijna 40 miljard euro. Het gaat om bijna 5 procent van de Vlaamse begroting en dat is niet min.

Voor mij is het van belang dat we dit kunnen doen op een manier waarbij de factuur aanvaardbaar is, ook al blijft het veel. Het zal altijd veel en te veel zijn. Los daarvan wil ik mijn uiterste best doen om het zo goed mogelijk te doen.

Er zijn een aantal perverse effecten van wat er is opgebouwd. Er is een oversubsidiëring gebeurd waardoor er een schuld is opgebouwd. Als men met die oversubsidiëring stopt, veronderstelt de markt dat het niet meer rendabel is om zonnepanelen te plaatsen terwijl dat niet klopt. Alle investeringen die men momenteel doet in hernieuwbare energie hebben nog altijd een rendement dat hoger is dan het huidige rendement op een spaarboekje. De markt stort in elkaar omdat we een te hoog verwachtingspatroon hebben.

Men creëert een heel onstabiel investeringsklimaat. Men kan niet voortdurend het geweer van schouder veranderen. We moeten opteren voor nieuwe methodes waardoor we een stabiel investeringsklimaat krijgen voor de toekomst.

We zijn met die berekeningen bezig. Ik wil daar zo snel mogelijk doorheen. Ik geef eerlijk toe dat er regelmatig moeilijkheden opduiken. Belangrijk is wel dat we door de methodologie van de VREG het vehikel zullen hebben om het te kunnen doorrekenen en om de juiste manier te vinden. De timing daarvoor is eind deze maand. Ik hoop op dat moment de oplossingen en pistes veel meer te kunnen trancheren. Ik zeg u eerlijk: ik zit nog niet in die fase. Ik ben nog te veel nieuwe pistes aan het onderzoeken die misschien een oplossing kunnen bieden. We zijn sterk bezig met de impactanalyses voor burgers en bedrijven. We zullen in de schoot van de regering een beslissing nemen.

De les die we hieruit kunnen trekken, is dat we moeten werken met een jaarlijkse rapportering over de schulden bij de distributienetbeheerders. Iedereen kende het probleem, maar de volheid ervan zal pas blijken via een jaarlijkse update aan het parlement door een onafhankelijke instelling. Nu heeft de SERV een rapport gemaakt. Ik zoek uit wie dat jaarlijks kan doen.

Dit dossier heeft geen impact op de begroting. Ik bedoel: het krijgt bij de begrotingsbesprekingen te weinig aandacht.

Voor mij is kiezen voor hernieuwbare energie een prioriteit. We moeten leren uit het verleden. Wij sukkelen daarmee als regio, maar er zijn heel veel andere landen in Europa die hetzelfde probleem hebben: Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland – dat laatste iets minder, maar toch. De landen die er niet mee sukkelen en nooit een oversubsidiëring hebben gehad, maar toch hoog scoren op het vlak van hernieuwbare energie, zijn de Scandinavische landen.

Mijn analyse kan hard zijn, maar ik zie dat in andere Europese landen dezelfde 'fout' is gemaakt, namelijk te fel en te lang subsidiëren. Dat wordt de uitdaging voor de komende vijf jaar. Hoe kunnen we nieuwe technologieën stimuleren? Wanneer zetten we het subsidiëringssysteem stop? Theoretisch bekeken is dat makkelijk, maar praktisch gezien is dat moeilijk uitvoerbaar. Daarmee zitten we op het spoor van de investeringssteun. Dat brengt meer rationaliteit in het debat.

Mijn excuses voor het lange antwoord, we zullen hier nog vaker over praten.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Die tweede vraag was al een tijdje ingediend. We waren nog niet op de hoogte van het feit dat Eandis de nodige informatie had bezorgd aan de VREG.

Uw antwoord op de stijging van de elektriciteitsfactuur voor de burger is ontluisterend. U geeft de ontstaansgeschiedenis van de groenestroomcertificaten, maar u legt de schuld voor die exponentiële groei opnieuw bij de socialisten. Ik wil nog eens benadrukken dat er nog andere partijen tien jaar en langer in de Vlaamse Regering zaten. Alle partijen die in de afgelopen tien, vijftien jaar in een meerderheid hebben gezeten, zijn schuldig aan de schuldenlast van 1,7 miljard euro. En niet alleen aan die schuldenlast, maar ook aan de onheilspellende berichten die u vandaag brengt.

Ik begrijp wel dat u die moet brengen, maar ze zijn hallucinant. U geeft de bekende oorzaken die tot die bedragen hebben geleid. U geeft voorspellingen voor 2016, 2017, 2020, wanneer de factuur altijd maar hoger zal oplopen natuurlijk. U wilt nadenken over het systeem van de groenestroomcertificaten. Ik ben het daar natuurlijk volledig mee eens. Want eigenlijk, laat ons wel wezen, laat ons duidelijk stellen, dat men indertijd de groene stroom aan de gebruiker, de consument, heeft verkocht zonder eigenlijk het kostenplaatje erbij te voegen. Er werden beloftes gedaan. Dat gebeurde gedeeltelijk uit ideologische overwegingen. Er waren overwegingen om de groene stroom continu naar voren te schuiven.

Dit is voor mij de bottomline van uw antwoord. U wijst de schuldigen aan, u wilt nadenken over de toekomst, maar de kosten legt u op de schouders van de burger die er niets aan kan doen, die geen enkele verantwoordelijkheid treft. U kunt wel zeggen dat u niet anders kunt, maar dat is de gemakkelijkste weg. U ontloopt de verantwoordelijkheid en legt de schuld bij de burger. Er zal een grote stijging komen, maar u weet nog niet hoe groot precies. Dat zou afhangen van consument tot consument. Misschien wordt het voor sommigen nog meer dan die 30 procent. U mag niet vergeten dat door alle besparingen van de Vlaamse en de Federale Regering de burger nu al opdraait voor de – als ik het zo mag zeggen – stomiteiten van de politiek. Daar komt het eigenlijk op neer. Dat komt er nog een keer bovenop.

Het gevolg hiervan zal zijn dat opnieuw nog meer mensen hierdoor zullen worden getroffen. We zijn er met zijn allen van overtuigd dat het effectief zo is, want dit debat over de toename van de armoede in Vlaanderen moet heel dringend gevoerd worden. De kracht van de verandering van de nieuwe Vlaamse Regering en van de nieuwe Federale Regering is de kracht van de verarming geworden. Wij kunnen ons fundamenteel niet eens verklaren met de energiepolicies die de afgelopen jaren is gevoerd. Door wie dan ook, jullie waren er allemaal bij: Open Vld, sp.a, CD&V, de N-VA, noem ze maar allemaal op, alle partijen die de afgelopen jaren aan de meerderheid hebben deelgenomen, hebben schuld aan dit debacle. En wat zeggen jullie? De burger zal het betalen. Ik vind dat intriest. Minister, ik zou kunnen zeggen dat u het maar in uw algemene middelen moet vinden. Ik weet ook wel dat dit niet zomaar van vandaag op morgen kan. Maar ik

zou er toch op willen aandringen dat men in de schoot van de Vlaamse Regering toch tracht om in ieder geval de factuur te verlichten voor de gewone Vlaming, de burger die geen enkele schuld treft in dit dossier.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Ik wil aan het uitgebreide antwoord drie korte elementen toevoegen.

Minister, eerst en vooral verheugt het mij dat u blijft inzetten op hernieuwbare energie want dat zal sowieso de toekomst zijn. U zegt dat we een aantal pistes moeten uitwerken om de kosten door te rekenen. Volgt er een maatschappelijk debat over de methodologie die u zult voorstellen of over de manier waarop u dat wilt doorgerekend zien? Gebruikt u een deel van de algemene middelen of gaat u dat doen via netvergoedingen of op andere manieren?

Een van de oorzaken van het probleem ligt in het feit dat de markt helemaal in onevenwicht was. Hoe kun je nu een markt opnieuw in evenwicht brengen? Dat kan bijvoorbeeld door de quota voor hernieuwbare energie, die nu een relatief laag peil hebben, te verhogen. Als u die zou verhogen, zal er meer evenwicht in de markt komen en zal de marktwerking beter spelen, met allicht ook minder hoge kosten.

Ik weet wel dat u er niet voor verantwoordelijk bent of toch zeker niet alleen, maar ik wil er ten slotte ook voor waarschuwen dat de teneur is gezet in de media dat individuele bezitters van zonnepanelen heel erg de zwartepiet wordt doorgeschoven, terwijl zij maar voor een heel klein stukje verantwoordelijk zijn. Zij tellen maar voor een heel klein stukje mee in die gigantische kost van de groenestroomcertificaten. Ik wil sterk benadrukken dat ik dat een bijzonder jammere evolutie vind. Ik wil iedereen oproepen om die stigmatisering te helpen wegwerken.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke (sp-a): Minister, dank u voor het antwoord. Collega's, ik sluit mij aan bij het laatste wat de heer Danen zei: we moeten ervoor opletten dat we de mensen die de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd in groenestroomopwekking niet stigmatiseren als de grote boemannen en de veroorzakers van grote kosten. Ook groene stroom opwekken kost geld, net als andere vormen van energie. We mogen ook niet vergeten dat er positieve aspecten zijn verbonden aan de investeringen in groene stroom, denk maar aan de vermindering van de CO₂-uitstoot, of aan het feit dat het niet oninteressant is om meer onafhankelijk te zijn van de import van fossiele brandstoffen, die schaarser en duurder worden.

Dit gezegd zijnde, is het correct dat het ondersteuningssysteem, dat ondertussen al twaalf jaar oud is, systeemfouten heeft. Het was een log decretaal kader. Ik daag de regering uit om dat op een zeer korte termijn aan te passen. De vorige regering heeft dat geprobeerd door middel van een programmadecreet, wat niet mocht van het parlement, en door hoorzittingen en dergelijke meer. Tussen het moment waarop in 2010 het politieke akkoord was bereikt om de subsidies te laten zakken en het moment waarop een en ander kon ingaan, zat inderdaad een jaar. Dat heeft puur te maken met de legistische procedures waar niemand onderuit kan.

Minister, de marktprijzen van zonne-energie zijn inderdaad snel en intens beginnen te zakken. Dat is niet gebeurd na 2009. Tussen 2007 en 2009 is het aantal installaties in Vlaanderen verdertienvoudigd en is het geïnstalleerde vermogen vertwintigvoudigd. Er zaten toen andere partijen in de regering. In

2009 heeft die regering nog beslist om de subsidies vanaf 2010 lichtjes te laten zakken en voorzag men zelfs om tot na 2020 nog subsidies te geven voor zonnepanelen. Begin 2014 werden die subsidies op nul gezet dankzij de hervorming die in 2012 werd doorgevoerd door minister Van den Bossche. Zij heeft ervoor gezorgd dat de subsidiëring automatisch wordt aangepast aan de wisselende marktomstandigheden. En het was een van de grote uitzonderingen tijdens die legislatuur dat er extra personeel werd aangeworven voor het Vlaams Energieagentschap, dat inderdaad niets anders doet dan de zaken goed monitoren, om rapporten af te leveren aan de regering om de stand van zaken mee te delen.

Een aantal pijnpunten die u aanhaalt en oplossingen die u ziet, werden in de vorige legislatuur effectief aangepakt.

Ik heb enkele concrete vragen over een aantal aspecten uit dat rapport van de SERV die u hebt vernoemd. Er moet eind 2014 inderdaad een tekort van 530 miljoen euro worden gefinancierd bij de netbeheerders voor de certificaten die niet zijn doorgerekend. Maar u spreekt van een financieringskost van 50 miljoen euro. Ik begrijp daaruit dat de SERV een rente van 9 tot 10 procent rekent. Dat lijkt mij excessief hoog, als je weet dat Eandis momenteel obligaties plaatst tussen de 2,8 en de 4 procent. Ik vraag mij af of die kost van 50 miljoen euro op een te financieren bedrag van 530 miljoen euro niet te hoog is.

Naast de saldi werden er ook heel wat boni gerealiseerd bij de netbeheerders. Ik heb begrepen dat alleen al op de beheersbare kosten cumulatief een bonus zit van 150 miljoen euro over de periode van 2009 tot 2012. Voor de gasector is dat 133 miljoen euro. De SERV laat dat in zijn rapport buiten beschouwing omdat hij niet weet wat daarmee gebeurt. Ik stel voor dat die boni worden aangewend om een deel van het historisch passief te delgen en de factuur op die manier te verkleinen.

Mijns inziens wordt een grote redeneerfout gemaakt over de overschotten van certificaten die bij de producenten en leveranciers zitten. Ik zie niet in waarom die op korte termijn tegen de huidige waarde per se moeten worden doorgerekend in de facturen van de gezinnen en bedrijven. We weten allemaal dat de huidige groenestroomdoelstellingen ons niet in staat zullen stellen om te voldoen aan de Europese verplichtingen die tegen 2020 moeten worden gehaald. Anders gezegd: een deel van het certificatenoverschot zal in de toekomst moeten worden aangewend om aan de quota te voldoen. Want die zijn op dit moment te laag, en ze zullen moeten worden opgetrokken om aan de Europese groenestroomdoelstellingen te voldoen. Ik zie niet in waarom die nu al moeten worden doorgerekend, want zo bestaat het gevaar dat we twee keer zullen moeten betalen: nu voor een gedeelte van het overschot en in de toekomst voor de nog te produceren certificaten. Volgens mij kunnen we dat perfect voorkomen.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Hoe ziet u precies de toekomst, wetende dat Vlaanderen meer groene stroom zal moeten produceren? Hoe zullen we dat op de meest efficiënte manier aanpakken? Het verbaast me dat u in de beleidsnota op bladzijde 8 een grafiekje opnam, met als titel 'Inschatting aantal certificaten'. Het grafiekje komt uit een rapport van het VEA. Het VEA verwoordt in dat rapport een aantal scenario's over hoe het aantal certificaten zich in de toekomst zou kunnen ontwikkelen. U pikt er één scenario uit, en stelt dat dit dé inschatting is. Het betreft een scenario met twee nieuwe biomassa centrales die jaarlijks meer dan 4 miljoen groenestroomcertificaten zullen genereren, tegen een kostprijs van 97 euro per certificaat. Dat komt dus neer op een kostprijs van 400 miljoen euro per jaar. Ondertussen is de ondersteuning voor wind met 66 euro per certificaat, voor grootschalige zonnepaneleninstallaties met 48 euro per certificaat en voor kleinschalige zonnepaneleninstallaties met 0 euro per

certificaat veel kleiner. Vandaar mijn vraag: stelt u in uw beleidsnota dat u per se vasthoudt aan twee nieuwe grootschalige biomassaïnstallaties? Waarom zou u dat doen? Ik heb begrepen dat de regering daarover nog een definitieve beslissing moet nemen. Anders gesteld: als het de bedoeling is om op een zo kostenefficiënte manier onze groenestroomdoelstellingen te halen, zou ik dat rapport van het VEA goed lezen, om na te gaan welke technologieën dan aangewezen zijn. Ik heb alleszins de indruk dat u al een keuze maakt die in tegenspraak is met wat u hier hebt gezegd.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een informatieve vraag en een kleine opmerking over de boni. Minister, u gaf samenvattend een reeks cijfers. De voorbije dagen heb ik geprobeerd te achterhalen waar die 1,7 miljard euro vandaan komt. Ik maakte de berekening, en stelde vast dat de cijfers in de rapporten van de SERV, het VEA en het VITO leiden tot verschillende eindresultaten, met afwijkingen van 50, 60, 70 of 80 miljoen euro meer of minder van het bedrag van 1,7 miljard euro. Ik wil dus graag vernemen op basis van welke berekening u tot dat cijfer komt.

Wat de boni betreft, kom ik terug op wat de heer Vandembroucke heeft gezegd. We moeten oppassen. Die boni zijn tegoeden die de aandeelhouders in hun boekhouding hebben opgenomen. Zo staat in de begroting van de stad Gent 8 miljoen euro aan boni ingeschreven. Gent verwacht dat geld ook te krijgen. Anders gesteld: men kan niet zomaar zeggen dat men die operatie met een vermindering van de schulden zal compenseren. Bovendien kan er nog een ander probleem opduiken. Zo levert Eandis gas en Infrax elektriciteit aan de gemeente Izegem. Als het scenario werkelijkheid wordt, zou Izegem het tegoed voor het aardgas niet meer krijgen, maar dat zou niet leiden tot een vermindering van de gemeentelijke schulden voor de elektriciteitslevering. Een eenvoudige compensatie is dus niet mogelijk.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, wat de 1,7 miljard euro betreft, sta ik open voor elke suggestie die helpt om dat bedrag te vinden zonder dat de gebruiker of de burger het merkt. Ik begrijp dat u zegt dat het niet kan dat dit bedrag op de gebruiker wordt verhaald. Ook ik vind dat heel jammer. Tezelfdertijd zegt u ook dat niet weet waar u die 1,7 miljard euro moet halen. Het is de kwadratuur van de cirkel, en daar worden we in dit debat allemaal mee geconfronteerd. We zouden het heel graag op een andere manier willen oplossen, maar als dat bedrag uit de algemene middelen komt, is het ook de burger die ervoor opdraait. Steeds komt de burger en gebruiker in het vizier.

Wat de rente betreft, gaat het over de saldi van de certificaten in portefeuille. Het gaat over 780 miljoen euro, 530 miljoen euro en 327 miljoen euro. Samen is dat 1,6 miljard euro. Rekening houdend met een rente van 3 procent kom je dan op 49 miljoen euro per jaar uit. Uw opmerking zou kloppen als u maar een gedeelte in rekening brengt, maar dat mag niet.

Er is gevraagd waar de cijfers vandaan komen die ik vandaag heb gepresenteerd. Wel, ongeveer twee maanden geleden hebben we een overleg opgestart met de VREG, het VEA, Infrax en Eandis. We onderhielden veel bilaterale contacten, maar het leek me belangrijk om iedereen samen aan tafel te krijgen. De cijfers komen van hen.

U hebt gelijk: de orde van grootte klopt, maar we zijn nu nog bezig met de validering van de cijfers. Ik stel voor dat, op het moment dat ze definitief afgeklopt zijn, ik ze onmiddellijk ter beschikking stel van het parlement. De

cijfers vandaag zijn: VREG, VEA, Infrax en Eandis. In de loop van de voorbije maanden zijn de cijfers van 530 miljoen euro naar 650 miljoen euro en terug moeten gaan. De grote massa blijft hetzelfde, maar ik wil het echt in detail weten.

Ik zou heel graag hebben dat ik de beheersbare kosten en de opbrengst daarvan op het vlak van elektriciteit kan gebruiken. Maar dat zit in de meerjarenbegroting van alle gemeenten en steden, of het nu Open Vld-, N-VA-, CD&V- of sp.a-burgemeesters zijn. Ik weet niet of er spontane solidariteit is bij de sp.a-burgemeesters van de grote, middelgrote en kleine steden, gemeenten en dorpen? Dan zou ik graag horen. Ik ga erover in gesprek met hen. Maar strikt genomen is de logica dat het beheersbare kosten zijn voor de aandeelhouders, dus de gemeenten. We moeten onszelf niet rijk rekenen. Ik kan het bij de gemeenten wegnemen, maar als het in hun meerjarenbegroting zit, en voor de steden gaat dat om 1 tot 6 miljoen euro, dan moeten zij het op een andere manier bij de gebruiker of de burger halen.

Het cijfer dat ik vandaag heb voor elektriciteit, is 190 miljoen euro. Ik vind het heel moeilijk om gas en elektriciteit te vermengen. De gebruikers zijn niet dezelfde. De gebruikers van elektriciteit hebben niet allemaal een gasinstallatie. Ik vind het heel moeilijk om de beheersbare kosten van gas in een grote pot te steken met elektriciteit. Dat vind ik intellectueel niet correct. Er is een overschot bij gas van de niet-beheersbare kosten. Maar ik kan toch moeilijk zeggen aan iemand die aangesloten is op gas dat we, in plaats van zijn prijs voor gas te verlagen, het steken in de grote pot van iedereen die elektriciteit heeft. Dat kan niet, vind ik. Het is als zeggen: ik heb geen auto, want ik rijd enkel met de fiets. Maar jij hebt een winst op je auto. Dus ik neem de winst van je auto voor mijn fiets.

Maar alle hulp is welkom van iedereen in de zaal om burgemeesters ervan te overtuigen om de beheersbare kosten spontaan aan ons te geven.

Over de certificatenoverschotten ben ik het fundamenteel niet met u eens. Waarom moet dat in de quota worden doorgerekend via de leveranciers? Het is een schuld. Alsof ik aan iemand een lening geeft, die persoon stelt dat ik ze niet terugvraag, en dus voor hem bestaat de lening niet meer. Ik kan ze wel terugvragen, want er is een contract. Die certificatenoverschotten moet je in de boeken inschrijven. Je kunt niet redeneren dat je certificaten hebt uitgegeven, maar dat er te weinig waarde aan zit voor je boekhouding.

Daardoor hebben we ooit een bankencrisis gehad. Doordat men leningen had gegeven, overgesubsidieerd met een vastgoedbubbel, tot men merkte dat het een bubbel was. Het is in elkaar gestort en we betalen vandaag nog altijd de prijs voor die crisis. Dit is hetzelfde. De certificaten zijn er. Die kunnen worden geïnd. Dan is het ook logisch dat je daar waarde tegenover stelt. Dat is een gezond beleid. Het ene is via de distributienettarieven, het andere via de quota.

Het zou veel gezonder zijn, als je op een bepaald moment merkt dat je meer overschotten of meer schulden hebt, dat je het geleidelijk aan kunt doorrekenen in de prijzen. Het choquerende is nu dat je ineens een prijsverhoging moet doen, terwijl je je gedrag niet kunt bijstellen. Als je de voorbije jaren altijd een prijsstijging had gehad van 2 of 3 procent, kun je je gedrag bijstellen. Dan hadden we misschien doelstellingen gehaald op het vlak van energie-efficiëntie, die je van nature kunt bijstellen. Maar nu hebben we gedaan alsof we de factuur laag konden blijven houden. Er is een fantoomwereld gecreëerd. Het is een illusie, en die wordt vandaag doorgeprikt.

Maar goed, daar moeten we nu door. Ik pleit voor veel meer aanpassingen van de factuur op korte termijn. Ik pleit voor een heel transparante begroting,

waarbij je, als er meer certificaten worden opgebouwd, die ook worden doorgerekend in de prijs. Dan is er ook een relatie tussen de kostprijs van hernieuwbare energie en wat dat betekent voor de consument.

U maakt nog een opmerking in verband met de zonnepanelen. Ik moet zeggen dat ik heel mild ben voor mensen die erin hebben geïnvesteerd. Het was een aanbod dat men kreeg van de overheid. Als je een systeem installeert als overheid, kun je mensen niet kwalijk nemen dat ze ervan gebruikmaken. Of het een bedrijf is of een particulier, ik zal nooit meedoen aan het culpabiliseren van wie een zonnepaneel op zijn dak heeft liggen. Uiteindelijk hebben zij vanuit een nobel doel gebruikgemaakt van een systeem. Er stond een subsidiëring tegenover. Maar je kunt moeilijk aan een individuele consument vragen om een grote analyse te maken van een grote factuur die misschien vijf jaar later komt. We moeten wel kijken hoe je, als je zelf producent wordt en elektriciteit op het net zet, daarvoor misschien een vergoeding moet kunnen betalen. Dat is een logica in het systeem.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, ik herhaal mijn vaststelling dat een aantal fracties, een aantal collega's, zich verstoppen. Ze weigeren het debat aan te gaan. Dit is een politieke conclusie.

Minister, u hebt het over "choquerend". Wat voor mij choquerend is, is dat wij jarenlang een dergelijk beleid voeren, dat de politici van de meerderheidspartijen verantwoordelijk zijn voor een schuldenput van 1,7 miljard euro – een bedrag dat dus wellicht nog zal stijgen – en dat we nu met één pennentrek kunnen beslissen dat de oplossing erin bestaat dat de burger dat wel zal betalen. Dat is voor mij het choquerende in heel dit spektakel.

Ik benadruk nogmaals dat dit bovenop alle besparingsmaatregelen komt. Het wordt tijd dat iemand de oefening eens maakt hoeveel alle besparingsmaatregelen van zowel de Vlaamse als van de federale overheid samen, gecombineerd met de stijging van de elektriciteitsprijs, zullen kosten voor de modale Vlaming. Er moet worden berekend hoeveel meer mensen daardoor in de armoede terecht zullen komen.

We kunnen en moeten als politici inderdaad een technisch debat voeren. Ik ben het met u eens dat er een breed debat op gang moet komen over ons energiebeleid voor de komende jaren en over het niet focussen op één energiebron. Het betreft natuurlijk allemaal correcte analyses, maar het blijft een feit dat de burger de rekening betaalt. Dat is het choquerende in heel dit verhaal.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, op de vraag over het maatschappelijk debat over de aanpak op korte termijn, heb ik niet echt een antwoord gekregen.

Ik weet niet of u geantwoord hebt op de vraag over het verhogen van de quota om de markt meer in evenwicht te krijgen, maar ik heb het alleszins niet begrepen.

Minister Annemie Turtelboom: Ik heb er niet op geantwoord. De aanpassing van de quota gebeurt via de leveranciers. Het VEA heeft verschillende modellen ontwikkeld om dit te doen. We hebben er al veel simulaties over liggen, maar het gebeurt via de leveranciers.

U vroeg inderdaad ook naar het maatschappelijk overleg. Ik ben in overleg met de SERV en met de partners van de SERV om een maatschappelijk debat te voeren. De impact is immers groot.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

De heer Joris Vandenbroucke (sp.a): Minister, over het overschot van certificaten blijft u volgens mij een denkfout maken. U wilt ze per se op korte termijn tegen de huidige waarden doorrekenen in de factuur van de gezinnen en de bedrijven. Dat is absoluut niet nodig. Er werd inderdaad te veel groene stroom geproduceerd in vergelijking met de door de regering opgelegde doelstellingen. U zult de doelstellingen voor groene stroom echter serieus moeten optrekken om aan onze Europese verplichting te voldoen. Wel, die certificaten kunnen perfect op dat moment op de markt worden gebracht. Zo niet zullen we twee keer betalen: voor het verleden en voor de toekomst.

Ik heb een vraag gesteld over de grafiek in uw beleidsnota. U gaat er blijkbaar van uit dat er twee grootschalige nieuwe biomassa centrales in Vlaanderen zullen bijkomen tegen een kost van 400 miljoen euro per jaar. Op dit moment is dat de duurste vorm van groenestroomopwekking. Hebt u die keuze al gemaakt of moet u die nog maken?

Minister Annemie Turtelboom: Het wordt mij gemakkelijk gemaakt. Ik kan er niet meer over nadenken, want het is een beslissing van oktober 2013.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat we daar later nog op zullen terugkomen, wellicht bij de bespreking van de beleidsnota.

De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik kondig een motie aan.

De voorzitter: De interpellatie en de vraag om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over windenergie – 402 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, los van de discussie over de groenestroomcertificaten, wil ik aan de hand van deze vraag om uitleg even meedelen dat windenergie een belangrijke vorm van hernieuwbare energiewinning in Vlaanderen is. Het opwekken van energie door wind is een van de pijlers die er mee voor moet zorgen dat Vlaanderen de Europese doelstellingen voor hernieuwbare energie haalt.

Bijna alle provincies hebben een ruimtelijke visie uitgewerkt over windturbines. Voor West-Vlaanderen verwijs ik naar de beleidsvisie 'Ruimte voor windturbineparken in West-Vlaanderen', goedgekeurd in november 2009.

In de provincie Antwerpen heeft de deputatie een intentiebeslissing genomen om locaties te zoeken voor windturbines. De eindnota 'Provinciale screening windturbines. GIS-onderzoek naar potentiële inplantingszones in de provincie Antwerpen' werd door de deputatie goedgekeurd in 2010.

Met het 'Totaal actieplan CO₂' wil Limburg klimaatneutraal worden tegen 2020. De herziening van het provinciaal structuurplan vermeldt de opmaak van een beleidskader voor windturbines. In de zomer van 2012 heeft de provincie haar locatieonderzoek naar de inplanting van windmolenparken in Limburg afgerond.

In Oost-Vlaanderen werd het project 'Oost-Vlaanderen Energielandschap' opgestart. Dit project past in de strategische projecten die uitvoering geven aan het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Het werd financieel ondersteund vanuit de administratie van toenmalig bevoegd minister Muyters. Op het vlak van windenergie ontwikkelde 'Oost-Vlaanderen Energielandschap' een beleidskader voor het inplanten van grootschalige windturbines. Intussen is de provincie klaar met een aantal provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Op 11 juni 2014 vernietigde toenmalig viceminister-president Geert Bourgeois een deel van het besluit van de provincie Oost-Vlaanderen meer bepaald inzake het participatieluik. Dat luik ging specifiek over de opbouw van het draagvlak en de invulling van de rechtstreekse participatie bij het plaatsen van grootschalige windturbines. Minister Bourgeois stelde daarbij dat dit luik in strijd was met het Europese recht, met de Grondwet en met Vlaamse regelgeving.

Minister, verschillende provinciale en lokale besturen zijn bezig met een beleidskader rond grootschalige windturbines en gaan op zoek naar een systeem of een structuur inzake participatie. Kunt u toelichten op welke manier dit kan worden verankerd?

Een aantal weken geleden heeft de Europese Commissie een akkoord gesloten over een nieuw beleidskader voor het Europees klimaat- en energiebeleid met doelstellingen voor 2030. Zo is er een minimumaandeel bepaald voor hernieuwbare energie van minstens 27 procent. Op welke manier zult u dit implementeren voor Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

De heer Andries Gryffroy (N-VA): Ik sluit me aan bij deze vraag. Een aantal mensen hier in de zaal heeft deel uitgemaakt van de Oost-Vlaamse provincieraad en kunnen misschien nog beter duiden wat er exact wel en niet is gebeurd. Het lijkt me geen goed idee om het kind met het badwater weg te gooien. De idee die vanuit de provincie naar voren werd geschoven, hebben wij mee ondersteund, ook al zaten we daar in de oppositie. Het participatief model is op zich niet verkeerd. De fout zat pas nadien in het deputatiebesluit. Men heeft dan ook besloten om de projectontwikkelaars die het participatief model onderschreven, op een bepaalde site op te nemen. Van diegenen die het niet onderschreven, zou ook worden vermeld dat ze dat niet deden. Men wilde dus een black list en een white list maken. Dat kan juridisch gezien niet.

Een ander probleem in het deputatiebesluit was het feit dat sommigen een aantal voordelen kregen en anderen niet. Zij werden nominatief benoemd wat dus ook een juridisch probleem is.

Wanneer ik echter terugkijk naar wat de provincieraad heeft beslist, zowel voordien als nadien bij de voorlopige vaststellingen, dan stel ik vast dat dit basisprincipe door de voltallige provincieraad, oppositie en meerderheid, is ondersteund. Het biedt immers mogelijkheden voor projectontwikkelaars en geeft ons aandeel hernieuwbare energie een vast kader en een vaste vorm, namelijk dat het participatief model op zich zeker niet slecht is.

Achteraf zijn in het deputatiemodel wel een aantal fouten geslopen waardoor er terecht een aantal juridische bezwaren zijn ontstaan.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters (Open Vld): Dit is een interessante discussie over het participatief model inzake windenergie. Dit baart me echter ook een beetje zorgen. We hebben immers al redelijk wat regelgeving over waar windturbines kunnen en mogen worden geïnstalleerd. We hebben de omzendbrief en we hebben nu ook de recente plannen van de provinciebesturen. We hebben ook de Europese regelgeving en dergelijke. Men ondervindt vandaag vaak al heel wat moeilijkheden om een stedenbouwkundige en milieuvergunning te krijgen, dus vooraleer men kan overgaan tot het inplanten van windturbines.

Men heeft het hier een aantal keren gehad over het Oost-Vlaams model. Als Limburger wil ik het even hebben over het model dat in Limburg geldt. Specifiek daar heeft de provincie ervoor geopteerd om bij grootschalige windprojecten te voorzien in minstens 20 procent participatie van de burgers. Daarbij moeten de burgers onmiddellijk een financieel voordeel kunnen krijgen wanneer er een grootschalig windproject wordt gelanceerd. Dat financieel voordeel bestaat dan uit een jaarlijks dividend of uit goedkopere stroom die de burgers rechtstreeks moeten kunnen krijgen.

Men kan daar voor of tegen zijn, maar mij lijkt dit toch een belemmering voor het opnieuw kunnen inplanten van windturbines. Ik heb de recente persberichten gelezen over de gemeente Riemst die heeft verklaard afstand te willen doen van die regel die de bestendige deputatie van de provincie Limburg heeft opgesteld, specifiek omdat die het inplanten van windturbines nog meer bemoeilijkt.

Minister, ik heb niets tegen participatie, maar ik vrees dat het verplicht opleggen daarvan de toekomstige bouw van windturbines nog meer zal hypothekeren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Ik wil even reageren op die laatste reactie. Ik denk net dat burgercoöperatie een grote troef is om windprojecten aanvaardbaarder te maken voor de omgeving en het draagvlak te vergroten. Ik zou dan ook niet zozeer spreken over een belemmering dan wel over een faciliterend effect.

Minister, wat zijn uw plannen om zulke voorwaarden op Vlaams niveau op te leggen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Een breed maatschappelijk draagvlak opbouwen, is absoluut noodzakelijk om onze hernieuwbare-energiedoelstellingen te behalen. Er zijn verschillende manieren om tot een maatschappelijk draagvlak te komen, waaronder een rechtstreekse financiële participatie in hernieuwbare-energieprojecten zoals windenergie.

Zoals het vernietigingsbesluit van 11 juni 2014 stelt, kan het echter niet de bedoeling zijn te werken in strijd met de regelgeving op Vlaams en Europees niveau.

Om het lokale draagvlak voor de uitrol van windenergie te ondersteunen, wil ik werken binnen drie strategische lijnen: een 'participatieplan windenergie' dat voor elk project moet worden opgemaakt en dit zowel voor de plannings- als de exploitatiefase; het ter beschikking stellen van een 'draaiboek draagvlak & betrokkenheid' als informatie- en inspiratiebron voor de verschillende actoren en betrokkenen; en de voorbeeld- en facilitatorrol van de overheden bij de realisatie van maatschappelijk gedragen windenergieprojecten.

Voor de lange termijn zullen we conform het regeerakkoord de transitie naar een nieuw energiesysteem grondig voorbereiden. Dit vereist een langetermijnvisie voor ons energiesysteem, waarbij economische, sociale en ecologische belangen optimaal met elkaar sporen. Dit proces kan uitmonden in een energiepact tussen de verschillende overheden en tal van stakeholders.

Voor het Vlaamse Gewest zullen de resultaten van deze oefening van groot belang zijn voor de beleidsdoelstellingen inzake energie-efficiëntie, de hernieuwbare energieproductie, de versterking van de interconnecties, innovatieve oplossingen voor energieopslag, de energienorm et cetera. Ik zal met de betrokken stakeholders overleggen met als doel te komen tot dit energiepact.

Voor de middellange termijn voeren we de in het kader van de Europese richtlijn vastgelegde hernieuwbare energiedoelstellingen voor 2020 uit. Hiertoe spreken we binnen België een billijke verdeelsleutel af. Na goedkeuring van een billijk samenwerkingsakkoord zal ik het actieplan hernieuwbare energie 2020 actualiseren zodat de doelstellingen op de meest kostenefficiënte wijze kunnen worden gerealiseerd. Ik zal tevens laten onderzoeken in welke mate samenwerkingsverbanden met het buitenland kunnen helpen om onze doelstellingen op een zo kostenefficiënt mogelijke wijze te realiseren.

Mijn antwoord is duidelijk: burgerparticipatie ja, maar zorg dat u daardoor de investeringen in hernieuwbare energiebronnen niet stillegt. Duitsland staat daar veel verder in, maar heeft een heel andere geschiedenis. Dat niveau zou een mooie droom zijn, maar zorg dat u door onhaalbare doelstellingen te stellen de zaak niet vertraagt. Daar pas ik voor.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, u bent van oordeel dat we het maatschappelijk draagvlak voor grootschalige windturbines zo groot mogelijk moeten maken. U richt zich op drie pijlers: een participatieplan of een plan van aanpak bij aanvang van een project, een draaiboek voor de actoren en u bent van plan een soort goed voorbeeld uit te werken. Plant u dat samen met uw collega-ministers? Ik vermoed dat Ruimtelijke Ordening, Binnenlands Bestuur en Leefmilieu daar een voorname rol in zullen spelen. Hoe ziet u dat overleg met uw collega's? Hoe gaat u die drie luiken verder concretiseren?

Minister Annemie Turtelboom: Dat is het werk van de komende weken. Uiteraard ga ik dat doen samen met mijn collega's. U kent nu mijn strategische lijnen, maar ik sta open voor elke suggestie. Hoe groter de participatie van burgers bij projecten, hoe groter het maatschappelijk draagvlak, en hoe meer men gaat nadenken over het soort energie en over de prijs ervan. We zullen dat concreet vorm geven in de komende weken en maanden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.